

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG

Saksbehandler: Pål Krister V. Langlid

Deres ref.:
Vår ref.: 2004/7635

Vår dato: 13.01.2005
Arkivnr: 310

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

KOMM. OG REG. DEP.	
14 JAN 2005	
04/2771-68	
Ark	013
Avd	RA / SSA / MAG

Høring av distriktskommisjonens utredning NOU 2004:19- uttalelse fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag viser til e-post fra Kommunal- og Regionaldepartementet 17.12.04, og brev av 14.10.04, om høring på Distriktskommisjonens utredning "NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner".

Med frist 14.01.05 ber Kommunal- og regionaldepartementet om høringsuttalelser i forhold til distriktskommisjonens utredning, som skal følges opp i kommende stortingsmelding om regionalpolitikken våren 2005. Høringen omfatter imidlertid ikke kommisjonens anbefalinger rettet mot framtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering. Gitt den korte høringsfristen har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag konsentrert vurderingene omkring temaer som oppfattes som spesielt viktige. Dette omfatter kommisjonens anbefalinger omkring verdiskaping, landbruk og kommunenes ressurser framover.

Generelle kommentarer

Fylkesmannen vil innledningsvis framheve at det er positivt at det er foretatt en gjennomgang av helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk. Fylkesmannen har merka seg kommisjonens visjon om å videreutvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn med sikte på å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, og slutter seg til de overordnede målsettingene som er anbefalt for henholdsvis regionalpolitikken og distriktpolitikken framover.

Den distriktpolitiske innsatsen er svekket gjennom mange år, og i tråd med kommisjonens vurderinger vil vi vise til at viljen til å satse større økonomiske ressurser er et politisk veivalg. Kommisjonen understreker at den brede politikken er viktig i distriktpolitisk sammenheng, og at distrikts- og regionalpolitiske målsettinger dermed må inngå i de ulike sektorpolitikkenes. Dette gjelder blant annet politikk som føres overfor kommunesektor, landbruk, næringsliv, samferdsel, utdanning, forskning og ressursforvaltning. Vi støtter kommisjonen i at Norge i større grad enn i dag bør utnytte det handlingsrommet som finnes innenfor internasjonale regelverk til å ta i bruk generelle og selektive virkemidler mot næringslivet, spesielt i distriktene. Både Effektutvalget og Handlingsromutvalget har påpekt at handlingsrommet på langt nær utnyttes i denne såkalt smale distriktpolitikken. Dette er for eksempel virkemidler innenfor skatte- og avgiftspolitikken og tiltak for å bedre kapitaltilgangen.

Fylkesmannen er enig med kommisjonens flertall i at lokalisering av statlige, regionale og kommunale arbeidsplasser bør brukes aktivt for å tilføre lokalsamfunn og regioner nye utviklingsressurser i form av arbeidsplasser, kompetanse og større fagmiljø. Videre støttes kommisjonens vurdering av at det er i nasjonens interesse å bidra til at verdiskapingspotensialet i distriktene utløses. Kommisjonen har etter Fylkesmannens vurdering foreslått en rekke tiltak rettet mot innovasjon, entreprenørskap, utdanning, forskning og kapitaltilgang som vil være viktige for å nå en slik målsetting. Vektleggingen av behovet for et proaktivt virkemiddelapparat støttes også.

Fylkesmannen etterlyser imidlertid et sterkere fokus på utviklingen i de små lokalsamfunnene framover. I Nord-Trøndelag er det mange lokalsamfunn som står overfor særlige utfordringer med hensyn til å framstå som attraktive og livskraftige for befolkning og næringsliv. Kommisjonen har satt fokus på regionene som drivkraft i den regionale utvikling. Dette er uten tvil viktig, men det vil også være av stor betydning å bidra til en positiv utvikling i de små lokalsamfunnene.

Kommunenes rolle

Fylkesmannen vil ikke gå inn på en vurdering av kommisjonens behandling av spørsmål knyttet til oppgavefordeling, maktfordeling og regionalisering, men vil rette søkelyset mot kommunene som aktør i arbeidet med å utvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn.

Kommunene har avgjørende betydning for lokal utvikling. I regionalt utviklingsarbeide er dermed samarbeidet med kommunene meget viktig. Mange kommuner er i en presset økonomisk situasjon, og det er vanskelig å prioritere ressurser til utviklingsarbeid. Fylkesmannen støtter kommisjonens anbefaling om at det må være samsvar mellom oppgaver som pålegges kommunene og de økonomiske ressursene som gjøres tilgjengelig fra staten sin side. For å nå kommisjonens visjon for distrikts- og regionalpolitikken må kommunene sikres nødvendige ressurser i åra framover.

Landbruk – verdiskaping i viktige distriktsnæringer

NOU 2004:19 gir et godt bilde av utviklingen i landbrukspolitikken fra 1950-tallet og fram til i dag. Det har gjennom denne perioden vært politisk oppslutning om å utvikle og opprettholde et aktivt landbruk i hele landet. Begrunnelsene for dette har blant annet vært matsikkerhet, bosetting og kulturlandskap. Landbruket er en stedegen næring som utnytter naturressurser i distriktene. Dette gjør at landbruksnæringen og landbrukspolitikken spiller en meget sentral rolle med hensyn til bosetting og sysselsetting i distriktene. Politikken rettet mot landbrukssektoren er utvikla over flere tiår, og representerer et formålseffektivt virkemiddelsystem for å nå blant annet distriktpolitiske målsettinger. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at landbruket må spille en sentral rolle i distriktpolitikken også framover. For å oppnå dette må det fortsatt føres en aktiv nasjonal landbrukspolitikk.

En samlet kommisjon står bak en rekke anbefalinger på landbruksområdet, blant annet rettet mot å opprettholde handlingsrommet for en nasjonal landbrukspolitikk i WTO-forhandlingene, fokus på en mer forbrukerrettet landbruks- og matpolitikk gjennom lokal foredling, sporbarhet og merking, samt at det er viktig å forenkle lover og regler for å redusere flaskehalsene for nyetablerere. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er enig i disse anbefalingene, og særlig kommisjonens konklusjon om at landbruket fortsatt skal ivareta viktige samfunns mål som matsikkerhet, bosetting og kulturlandskap. Dette kan etter vår mening oppnås ved å videreføre en variert bruksstruktur og driftsformer som er tilpasset behov og forutsetninger i ulike deler av landet.

Fylkesmannen er imidlertid uenig i anbefalingen fra et flertall i kommisjonen om landbruksoverføringene. Dette flertallet viser til at landbruksoverføringene er under press, både nasjonalt og internasjonalt, og at det over tid er grunn til å forvente at det frigjøres store midler fra utsatte støtteordninger over jordbruksavtalen. Flertallet stiller spørsmålsteget ved om det er mulig og tjenlig å kanalisere disse midlene tilbake til landbruket i form av "grønn støtte" eller bygdeutviklingsprogrammer. Flertallet anbefaler med bakgrunn i dette at frigjort budsjettstøtte til landbruket bør brukes aktivt til å skape ny virksomhet i distriktene også uavhengig av landbruksvirksomhet. Fylkesmannen er positiv til nye virkemidler for næringsutvikling, men er uenig i at dette knyttes til å redusere landbruksstøtten.

Som nevnt tidligere spiller landbruksnæringen en spesiell rolle i distriktspolitikken i mange av landets kommuner, ikke minst i Nord-Trøndelag. Landbruket utnytter verdiskapingspotensialet i stedege naturressurser som jord, skog og utmark, og bidrar også til å opprettholde et levende kulturlandskap som har stor betydning for Norge som reisemål. For å kunne ivareta målsettingene om matsikkerhet, kulturlandskap og bosetting foregår det allerede i dag en betydelig diversifisering av landbrukspolitikken. Det er satt fokus på strukturelle endringer som skal bidra til en kostnadseffektiv volumproduksjon, samtidig som det legges stadig større vekt på lokal foredling, mangfold og utvikling av nye produkter og markeder. Utgangspunktet for denne satsingen er ressursene på den enkelte landbrukseiendommen og i bygda. Gjennom Landbruk Pluss-satsingen er det dermed lagt til grunn at bygdas ressurser i bred forstand må utnyttes i større grad enn tidligere. Etter Fylkesmannens vurdering er det følgelig viktig at budsjettoverføringene til landbruksnæringen ikke overføres til annen næringsvirksomhet, men benyttes til å utvide næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer som rammes av eventuelle framtidige endringer i rammevilkårene. Det er store investerings- og omstillingsbehov i landbruket, som må prioriteres for å opprettholde levende bygder og kulturlandskap framover.

Dette er selvfølgelig ikke til hinder for at det i tillegg bevilges midler til næringsutvikling uavhengig av landbruksvirksomhet. Kommisjonen har vist til at den distriktspolitiske satsingen er svekket over mange år, og vi etterlyser i denne sammenhengen politisk vilje til å sette inn økte bevilgninger til næringsutvikling og verdiskaping i bred forstand i distriktene. Vi viser i denne sammenhengen til kommisjonens anbefalinger om mer aktiv bruk av investeringstilskudd i distriktene for å øke enkeltbedrifters konkurransekraft, og etablering av såkalte såkornfond nasjonalt og regionalt. Det er nødvendig med rammebetingelser som kompenserer for naturgitte og strukturelle ulemper, og tiltak som kan tilføre nødvendig menneskelig og økonomiske ressurser. Økt satsing på slike virkemidler vil bli meget viktige for å utløse det verdiskapingspotensialet som finnes i distriktene framover.

Med hilsen

Roald Huseth
fungerende fylkesmann